

П. Ю. Куліш,
здобувач наукового ступеня кандидата наук з державного управління,
Національний університет цивільного захисту України, м. Харків

ТРИКУТНИК СПІВРОБІТНИЦТВА ЯК ОДИН З МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНО- УПРАВЛІНСЬКИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ

P. Kulish,
PhD Candidate in Public Administration, National University of Civil Protection of Ukraine, Kharkiv

TRIANGULAR COOPERATION AS ONE OF THE MECHANISMS OF EFFECTIVE STATE MANAGERIAL RELATIONS IN THE SPHERE OF FOREIGN AID TO UKRAINE

У роботі аналізуються визначення та зміст трикутника співробітництва між країнами-членами Комітету з розвитку ОЕСР, країнами-донорами та бенефіціарами. Розглянуто принципи надання допомоги розвитку, критерії та індикатори якості, за якими донори беруть на себе зобов'язання щодо надання допомоги, її ефективності. Пропонуються елементи тристороннього співробітництва для включення їх до єдиної національної системи моніторингу та аудиту ефективності проектів, які реалізуються у пріоритетних сферах розвитку на території України за рахунок коштів згідно з чинним законодавством.

The paper analyzes the definition and content of the triangular cooperation between member countries of the OECD Development Assistance Committee, donor countries and beneficiaries. The principles of development assistance, criteria and indicators of quality, under which donors assume the obligation to provide assistance, and its effectiveness have been studied. The elements of trilateral cooperation are proposed for including them in the unified national system for monitoring and auditing the effectiveness of projects implemented in the priority areas of development in Ukraine at the expense of funds in accordance with the current legislation.

Ключові слова: трикутник співробітництва (тристороннє співробітництво), ОЕСР, державно-управлінські відносини, індикатори якості МТД.

Key words: triangular cooperation, OECD, state managerial relations, indicators of aid quality.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

З часу підписання Міністрами розвинених країн та тих, що розвиваються, у 2005 році Паризької Декларації стає зрозумілим, що МТД вже давно перестала бути лише "рятивником" соціально-економічних проблем, а стала повноцінним інструментом для зміцнення державницьких інституцій та діяльності, яка спрямована на розвиток країни.

Разом з тим, зобов'язання та відповідальність щодо використання допомоги стосуються як реципієнтів/бенефіціарів, так і донорських організацій. У контексті реформ 2015—2016 років в Україні досить гострим залишається

питання законодавчого регулювання усієї допомоги, що надається країні, зокрема, мова йде про використання, моніторинг та звітування за дійсними результатами.

На сьогодні в Україні відсутні та/або не діють не тільки механізми оцінювання результатів упровадження допомоги розвитку, а також немає єдиної системи оцінювання таких проектів. Отже, в основних випадках, зусилля донорських організацій використовуються не ефективно та/або не за призначенням, що зводить нанівець головну мету такої допомоги — подолання бідності та формування внутрішніх дієвих механізмів та ресурсів розвитку в країнах, що розвиваються.

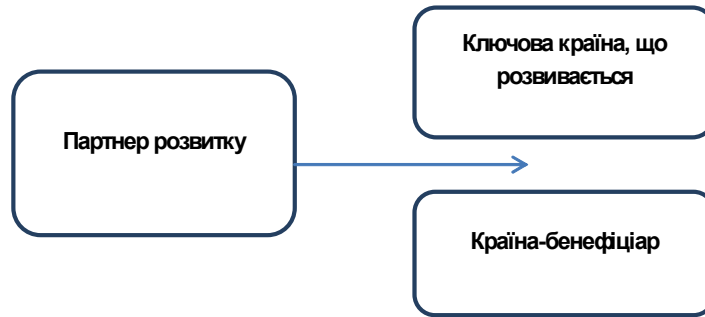

Рис. 1. Модель 1 Трикутника співробітництва

Рис. 2. Модель 2 Трикутника співробітництва

Ураховуючи останні наукові дослідження з питань міжнародної технічної допомоги і тенденції реформування усіх систем життєдіяльності країни, актуальним постає питання не тільки залучення нових проектів / програм зовнішньої допомоги, а й збереження та плідне використання вже працюючих ресурсів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Серед науковців, які вивчали різні аспекти зовнішньої допомоги, можна назвати такі відомі імена як: І. Братко, Р. Войтович, А. Гальчинський, Н. Гнидюк, Л. Кістерський, І. Кравчук, Т. Липова, М. Михайлів, О. Мотузка. У той же час питаннями тристороннього співробітництва у сфері зовнішньої допомоги займалися такі зарубіжні дослідники, як А. Абденур, Г. Ашоф, Н. Курмар, П. Хейес.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою роботи є вивчення недоліків та переваг тристороннього співробітництва як одного з механізмів поліпшення державно- управлінських відносин у сфері МТД.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Останні роки намітились дві тенденції у міжнародному діалозі з питань розвитку співробітництва. Першою з них є зростаюча роль країн із середнім рівнем доходу, які є не тільки одержувачами, а й партнерами в сфері розвитку. Другий напрям — це підвищена увага до принципів ефективного допомоги, у відповідь на критику, що ресурси, які надавались десятиліттями, не призвели до бажаних результатів сталого економічного зростання й скорочення бідності.

Ураховуючи зазначене, можна зробити висновок, що об'єднання зусиль країн із середнім рівнем доходів та країн-учасників Комітету з розвитку при ОЕСР може зробити відповідну допомогу більш ефективною. Основу такого співробітництва було закладено під час підписання Аккського плану дій у 2008 році. Роком пізніше було проведено Політичний Діалог у м. Мехіко, який визначив поняття "трикутник співробітництва" (англ. triangular cooperation) як партнерство між країнами-членами Комітету з розвитку при ОЕСР та країнами середнього статку для реалізації проектів-програм у країнах, що розвиваються. Крім того, принципи та поняття трикутного співробітництва закладені у таких міжнародних документах, як: План дій з розвитку і здійсненню технічного співробітництва між країнами, що розвиваються (Буенос-Айрес, співпраця Південь-Південь, ООН, 1978); Бузанське Партнерство (ОЕСР, 2011); Доповідь Великої двадцятки щодо Робочої групи з питань розвитку (G20, 2012).

Стосовно визначення поняття "трикутне співробітництво", то не існує єдиної думки з цього приводу. Трикутне співробітництво Південь — Південь існує вже більше трьох десятиків років і вперше було згадане у Плані дій Буенос Айрес 1978 року, й означає, що "всі організації системи Організації Об'єднаних Націй повинні відігравати важливу роль в якості постачальників та каталізаторів технічного співробітництва серед країн, що розвиваються". З 1980-х років, коли з'явився термін "трикутне співробітництво", змінювався і його зміст в залежності від природи, партнерів, залучених до співпраці, та обсягу співробітництва.

Наприклад, одні інституції припускають, що тристороння співпраця не обов'язково обмежується трьома партнерами, і може включати дві або більше країн, що розвиваються, які бажають співпрацювати, і запросити до підтримки одного або декількох партнерів технічно-

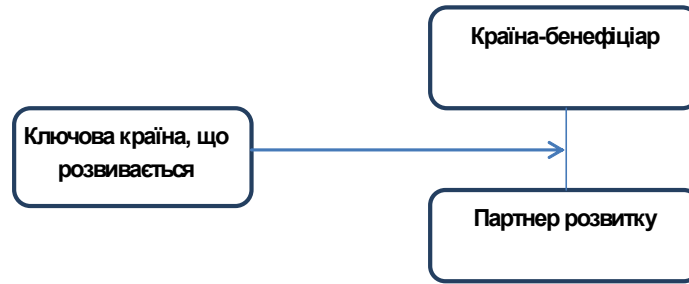

Рис. 3. Модель 3 Трикутника співробітництва

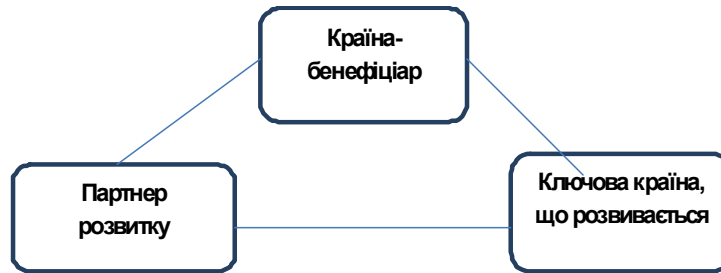

Рис. 4. Модель 4 Трикутника співробітництва

го розвитку або міжнародні організації для того, щоб використовувати додаткові фінансові та матеріально-технічні ресурси [1].

Пропонуються слабкі та сильні визначення тристороннього співробітництва. Згідно з першим визначення тристороння співпраця "об'єднує двох донорів в один проект, в якому дві різні підходи працюють одночасно, але скоординовано", тобто партнери використовують їх порівняльні переваги і робота координується. Друге поняття визначає, що "три сторони об'єднуються на кожному етапі проекту: планування, фінансування, реалізація та моніторинг, тобто партнери поділяють цінності й підлаштовують свої методології" [7].

І хоча немає загальноприйнятого визначення, література з тристороннього співробітництва пропонує поширене розуміння того, що на практиці трикутник включає в себе одного партнера розвитку або міжнародну організацію, і одного або кілька партнерів співпраці Південь – Південь, щоб сприяти обміну знаннями та досвідом або реалізації проектів співробітництва в галузі розвитку в одній або декількох країнах-бенефіціарах.

Трикутник співробітництва можна представити у вигляді чотирьох моделей:

1. Модель 1: У цій моделі партнер розвитку підтримує вже існуючий союз ключової країни, що розвивається та країни-бенефіціара.

2. Модель 2: Партнер розвитку та ключова країна, що розвивається, підписують договір про співробітництво із країною-бенефіціаром.

3. Модель 3: Ключова країна, що розвивається, приєднується до союзу між партнером розвитку та країною-бенефіціаром.

4. Модель 4: Співробітництво встановлюється трьома партнерами, які ведуть переговори, розробляють і здійснюють спільну діяльність.

Існує багато думок стосовно недоліків, переваг та труднощів на шляху до трикутника співробітництва. Серед переваг, що можна також назвати принципами, для кожного з партнерів визначають такі: (табл. 1).

Серед загальних переваг тристороннього співробітництва також зазначають схожість проблемних питань, що існували в розвинених країнах, та експертизу, адаптовану до потреб країн-одержувачів. У той час як соціальні, економічні та політичні контексти варіюються від країни до країни, донори та країни-одержувачі можуть поділяти економічні та географічні спільні риси, культурні, історичні та регіональні зв'язки, і мови. Це доводить, що рішення, розроблені й впроваджені в провідних країнах, можуть бути успішно відтворені в країнах-бенефіціарах.

Другою перевагою є те, що експерти, послуги та технології коштують менше ніж у країнах-членах ОЕСР, що робить трикутник співробітництва економічним за традиційне двостороннє співробітництво. "Незважаючи на те, що країни розвиваються, вони мають досвід розробки, щоб поділитися з іншими країнами, але їх

Таблиця 1. Переваги тристороннього співробітництва

Партнер	Переваги тристороннього співробітництва
Партнер розвитку	<ul style="list-style-type: none"> • Сприяє взаємному навчанню серед партнерів. • Буде та ділитися розробками досвіду країн і ноу-хау. • Допомогає нарощувати успішну діяльність зі співробітництва. • Є економічно вигідним. • Сприяє новим формам партнерства, які більше пристосовані до викликів розвитку й оперативно реагує на складні умови розвитку. • Зміцнює потенціал ключових країн, щоб забезпечити співробітництво розвитку
Ключова країна, що розвивається	<ul style="list-style-type: none"> • Забезпечує фінансову підтримку Південь – Південь. • Зміцнює технічний потенціал для реалізації співробітництва Південь – Південь. • Створює можливості для створення мереж і обмін знаннями із постачальниками співпраці в цілях розвитку
Країна-бенефіціар	<ul style="list-style-type: none"> • Полегшує спілкування і взаємодію з ключовими країнами. • Забезпечує додаткову технічну і фінансову підтримку з боку постачальників співробітництва в галузі розвитку Південь – Південь

Джерело: сформовано автором на підставі [2; 5].

можливості фінансування обмежені. Отже, трикутне співробітництво в галузі розвитку є підходом "win-win", щоб задовольнити усі сторони" [3].

Трикутне співробітництво може включати не тільки фінансування, але й сприяти залученню донорів ОЕСР для повного використання експертизи та потенціалу кожного з партнерів у цілях розвитку, а також ноу-хау, наприклад, у розробці та оцінці етапів проектів трикутника співробітництва.

Разом з тим, на практиці доводиться стикатися з певними перешкодами на шляху до ефективного тристороннього співробітництва, зокрема, це — координація між партнерами. Ця проблема зазначається в Паризькій Декларації, яка рекомендує гармонізацію політики і процедур донорів для зниження витрат з надання допомоги в цілях розвитку. У разі тристоронньої співпраці наявність численних зацікавлених сторін може ускладнювати узгодження процесів і збільшувати операційні витрати, що може призвести до таких результатів:

- наявність різних процедур установ-партнерів з різних країн (наприклад, організація роботи, основні оцінки ефективності діяльності, методів оцінки та інше);
- більш тривалі переговори щодо оперативних аспектів проекту / програми;
- труднощі в узгодженні загальних стандартів / процедур для моніторингу та оцінки проектів;
- нечіткий розподіл функцій і обов'язків, що призводять до неефективності їх реалізації.

Другим викликом такого співробітництва є відсутність участі з боку країн-бенефіціарів у плануванні та здійсненні тристоронніх ініціатив. Це суперечить принципу Паризької Декларації, оскільки країни-одержувачі повинні здійснювати ефективне керівництво програмами і проектами розвитку для того, щоб вони могли досягти бажаних результатів у сфері розвитку.

Третьою складністю є обмежений обсяг трикутних ініціатив співробітництва, що може привести до роз'єднання цілей розвитку, встановлених країнами-бенефіціарами [4]. Крім того, численні проекти можуть генерувати дубльовані зусилля, розпорошені ресурси і неузгодженість між різними ініціативами.

Трикутне співробітництво може бути ефективним з дотриманням таких принципів:

- права власності країн-бенефіціарів;
- узгодження з місцевими пріоритетами в галузі розвитку та гармонізації процедур партнерів (оцінка того, як трикутне співробітництво може принести користь від управління, орієнтованого на результати, або взаємна відповідальність стає неможливою через брак інформації).

Узгодження з пріоритетами національного розвитку, зокрема, стратегії розвитку, інституції та процедури країн, що розвиваються, є одним із основних пріоритетів Паризької Декларації. Пріоритети одержувачів повинні складати критерії вибору установ-виконавців, які мають відповідний досвід для вирішення національних проблем у галузі розвитку. Вони також повинні бути враховані під час переговорів, розробки, реалізації та оцінки трикутного співробітництва. В іншому випадку, замість "адаптації", це виглядало б як "нав'язування" зарубіжного досвіду. Якщо трикутні проекти співробіт-

ництва збігаються з цілями, викладені в національних стратегіях розвитку, то ризики розпорошеності зусиль і неузгодженості між різними ініціативами в галузі розвитку зменшуються.

Оскільки Україна підписала відповідний документ, то має всі шанси та можливості ввести зазначені елементи тристороннього співробітництва у законодавчу базу зовнішньої допомоги та застосувати їх у системі оцінювання результатів реалізації таких проектів / програм.

Залучення бенефіціарів до розробки, здійснення та моніторингу проектів зазначеної співпраці допомагає гарантувати, що місцеві пріоритети та системи дотримуються, і підтримує потенціал країн-бенефіціарів у сфері управління процесом розвитку. Однак, як зазначалось раніше, участь країн-бенефіціарів у співпраці трикутника може виявлятися складним на практиці. З одного боку, здається простіше реалізовувати проекти без консультацій з місцевими органами влади або громадянського суспільства, проте, установи-виконавці повинні приділяти зусилля і час, щоб координувати свої дії та гарантувати активну участь з боку місцевих партнерів.

Ефективне поєднання сильних сторін різних партнерів є також однією з переваг тристороннього співробітництва. Згідно з Паризькою Декларацією, дії донорів є більш ефективні, якщо вони узгоджені, й досягають більшої додаткової вартості, зменшують операційні витрати, коли вони приймають "прагматичний підхід до розподілу праці" [4]. Партнери отримують вигоду від чіткого розподілу ролей і обов'язків відповідно до сфери знань, одночасно сприяючи гармонізації та підвищенню взаємодоповнюваності їх дій.

Найбільш поширений поділ ролей в трикутному співробітництві є надання фінансових ресурсів з боку країн-донорів ОЕСР та делегування розробки і здійснення діяльності у провідних країнах і бенефіціарах.

Наприклад, у рамках проекту підготовки кадрів у державному секторі ролі чітко розділені між партнерами: Канада, головним чином, надає фінансову підтримку і представники Інституту управління розвитком (MDI) з Південної Африки, Бурунді, Руанди і Південного Судану відповідають за реалізацію проекту. Рішення, що стосуються проекту, (наприклад, затвердження плану роботи) приймаються разом на засіданнях Керівного комітету, які відбуваються два рази на рік. Комітет складається з трьох представників від кожної зі сторін MDI, PALAMA, CIDA та Національного Казначейства Південної Африки. Хоча канадська CIDA надає фінансову підтримку, вони також консультують по деяким елементам технічного співробітництва, відповідаючи на питання інших партнерів. Так, канадські експерти були запрошені провести частину навчання на французькій мові для громадян Руанди й Бурунді. Цей аналіз показує, що багато членів ОЕСР і південні партнери беруть участь у тристоронній співпраці [8].

Припускається, що тристороння співпраця може стати доброю нагодою для об'єднання зусиль і використання порівняльних переваг донорів ОЕСР і ключових країн для підтримки розвитку країн-бенефіціарів. Однак для того, щоб домогтися цих переваг і подолати практичні проблеми трикутної співпраці, важливо дот-

Таблиця 2. 4 напрями ефективності зовнішньої допомоги та 31 індикатор

Досягнення максимальної ефективності (ME)	Зменшення навантаження на країни-партнери (RB)
<ul style="list-style-type: none"> • частка розподілу ресурсів до бідних країн; • частка розподілу ресурсів до країн з розвиненим управлінням; • низька вартість адміністративної одиниці; • країна з високою часткою програмної допомоги; • пріоритет/спеціалізація за країною-реципієнтом; • пріоритет/спеціалізація за сектором; • підтримка глобальних суспільних благ; • частка об'єднаної допомоги 	<ul style="list-style-type: none"> • значення взаємовідносин у сфері допомоги; • роздроблення з-поміж донорських агенцій; • середній розмір проекту; • внесок до багатосторонніх взаємовідносин; • координовані місії; • координована аналітична робота; • використання програмної допомоги
Посилення ролі установ (FI)	Прозорість та навчання (TL)
<ul style="list-style-type: none"> • частка допомоги для найбільших пріоритетів розвитку реципієнтів; • уникнення реалізації деяких частин проекту; • частка допомоги внесеної до бюджетів реципієнтів; • частка допомоги партнерам із добрими операційними стратегіями; • використання системи «реципієнт-країна» • координування технічного співробітництва; • частка запланованої допомоги, внесеної реципієнтами як отримана; • охоплення майбутніх планів по витратам/передбачуваність допомоги 	<ul style="list-style-type: none"> • право підпису від ІАТІ (Ініціатива щодо прозорості міжнародної допомоги); • впровадження стандартів ІАТІ щодо подання даних; • запис назви та опису проекту; • деталі щодо опису проекту; • звітування стосовно каналу надання допомоги; • повнота зобов'язань даних на рівні проекту; • якість основної політики щодо оцінки діяльності агентства; • допомога партнерам із високим рівнем моніторингу та оцінювання

Джерело: сформовано автором на підставі [6].

римуватись певних принципів ефективності. Повага до власності, вирівнювання і гармонізації може бути особливо важливим для просування добрих результатів у трикутному співробітництві.

Окрім аналізу особливостей тристоронньої співпраці у сфері зовнішньої допомоги як способу підвищення ефективності такої допомоги, існують індикатори, які вимірюють відповідну ефективність з точки зору участі донорських організацій та країн-донорів.

Якість офіційної допомоги розвитку (англійською — QuODA) вимірює продуктивність відповідних ресурсів за 31 показниками, відповідно до якої донори беруть на себе зобов'язання. Ці показники згруповані за чотирма напрямками, пов'язаних із ефективністю: досягнення максимальної ефективності (MI), посилення ролі установ (FI), зниження навантаження на країни-партнери (RB), а також прозорість та навчання (TL). За даними Центру Глобального Розвитку (Center for Global Development) у 2014 році донори в цілому стали більш прозорими та сприяли зміцненню інститутів країн-партнерів, але незначного прогресу було досягнуто у підвищенні ефективності або зниженні навантаження на країни-партнери. Разом з тим, кредитна організація Світового банку, Міжнародна асоціація розвитку (МАР), дуже добре справляється з усіма показниками якості QuODA, займаючи місце в топ-10 серед 31 донора.

Наприклад, Сполучені Штати посідають нижче місце серед половини всіх донорів по трьом з чотирьох аспектів якості допомоги і останнє у зменшенні навантаження на країни-партнери. Великобританія займає у верхній третині по три з чотирьох аспектів якості допомоги та особливо добрі оцінки має стосовно прозорості та навчання. Глобальний Фонд займає нижню третину стосовно зміцнення ролі установ, але випереджає по трьом іншим аспектам якості допомоги, в тому числі перше місце — у підвищенні ефективності.

Якість офіційної допомоги є основою, яка надає інформацію стосовно зусиль донорів з підвищення ефективності допомоги, що має важливе значення для подальшого розвитку цієї сфери. Так, "Досягнення мак-

симальної ефективності" стосується того, як виплачується допомога в різних країнах і секторах, а також її доступність для проектів і програм у країнах-одержувачах. Індикатори зробили зрозумілими стратегічні рішення, розподіл допомоги і ступінь, у який донори здійснюють ефективний розподіл праці. Напрямок "Посилення ролі установ" відображає побудову інституціональної потужності в країнах-одержувачах, використовуючи системи, пріоритети і підходи країни. Показники вказують на готовність донорів зробити довгострокові інвестиції в зміцнення здатності партнерів з розвитку, здійснювати свої власні стратегії. "Зменшення навантаження на країни-партнери" оцінює проблеми дублювання, непотрібних витрат і фрагментації серед донорів. "Прозорість та навчання" сприяє зміцненню даних та оцінки створення заснованих на фактичних даних рішень. Цей показник пояснює, чи донори самі відкриті настільки, наскільки вони потребують цього від своїх партнерів.

ВИСНОВКИ

Тристороння співпраця привертає все більшу увагу з боку міжнародного розвитку співпраці спільноти, зокрема, тому, що вона дає можливість об'єднати зусилля з метою вирішення схожих питань та поділитися цим досвідом з іншими країнами світу. Крім того, трикутне співробітництво залучає все більш широке і різноманітне коло партнерів у різних регіонах і секторах. Кожен партнер може внести свої власні перспективні та порівняльні переваги, що сприятиме більш ефективному співробітництву.

Тристороння співпраця також стає частиною політики партнерів у галузі розвитку та стратегії міжнародних організацій. Тим не менш, країни-учасники такої співпраці як і раніше стикаються з багатьма обмеженнями щодо управління недоліками у сфері розвитку, масштабування ініціатив і реалізації повного потенціалу відповідного співробітництва.

Сучасні дослідження щодо тристоронньої співпраці та ефективності допомоги мають достатньо напрацювань, але залишають відкритими такі питання:

— Чи може трикутне співробітництво стати альтернативою іншим видам співробітництва? Як і за яких обставин?

— Наскільки ефективно встановлюються і гарантуються оцінка та взаємна підзвітність у рамках тристоронніх ініціатив?

— Як операційні витрати трикутної співпраці звести до мінімуму?

— Як потреби і пропозиції в трикутній співпраці можуть бути узгоджені?

До України залучаються проекти, метою яких є удосконалення нормативно-правової бази, що регулює моніторинг і оцінювання допомоги. У відповідному питанні одним з найбільших донорів є Європейський Союз, політика якого спрямована на зменшення різниці в розвитку між різними регіонами та країнами.

Зрозуміло, що недостатньо тільки залучати та оцінювати ті проекти, що вже реалізуються на території України. Єдина національна система моніторингу та аудиту ефективності програм та проектів повинна містити інструменти та механізми, які б оцінювали та вимірювали ефективність здійснення технічної допомоги донорськими організаціями. Оскільки, у більшості випадків, міжнародна допомога має на меті популяризацію політики донора у країні-одержувачі, а також надання консультацій експертів з країн-донорів, винагородження яких коштує досить дорого та зазвичай витрачається у вигляді податків та оплати праці на території донора. Наприклад, важко оцінити внесок та результати діяльності багаторічних проектів міжнародної технічної допомоги Twinning, TAIEX, Tempus хоча Європейський Союз є одним із найбільших донорів України.

На сьогодні дуже важливим є питання накопичення, збереження та передання результатів, практик та досвіду проектів, що вже були реалізовані в Україні. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України має на меті створення єдиної бази таких матеріалів на основі технології блокчейн, яка передбачає розподілення даних та підвищений рівень захисту інформації. Це ще один значний крок до систематизації роботи у сфері зовнішньої допомоги на всіх рівнях співробітництва, що сприятиме підвищенню її ефективності, а також поліпшенню державного управління.

Напрацювання цієї роботи можуть бути використані у подальших теоретичних та емпіричних дослідженнях міжнародної технічної допомоги, міжнародних економічних відносин, а також державного управління у цій сфері. Відповідні матеріали можуть бути застосовані безпосередньо у навчальному процесі та професійній діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.

Література:

1. Special Unit for South, Triangular Cooperation: How Triangular Cooperation Works. Online Handbook on South-South Cooperation, UNDP. URL: http://handbook.southsouthconference.org/index.php?option=com_content&view=article&id=59&Itemid=120
2. CUTS, Trilateral Development Cooperation: An Emerging Trend, CUTS Briefing Paper No 1, 2005.

3. Kumar, N. South-South and Triangular Cooperation in Asia-Pacific: Towards a New Paradigm in Development Cooperation // Keynote address at the Asia-Pacific Development Co-operation Forum: Regional Workshop on Trends and Progress in Triangular and South-South Cooperation, Bangkok, 21—22 October 2008.

4. OECD, Paris Declaration on Aid Effectiveness, 2005. URL: www.oecd.org/dataoecd/11/41/34428351.pdf

5. OECD, Aid Effectiveness: A Progress Report on Implementing the Paris Declaration, OECD Better Aid Series, February 2009.

6. Birdsall N. The Quality of Official Development Assistance (QuODA): Third Edition, 2014. — Center for Global Development. URL: <https://www.cgdev.org/publication/quality-official-development-assistance-quoda-third-edition-0>

7. Li X. Nine Challenges from Triangular Co-operation, Triangular Co-operation — A Guideline for Working in Practice, Draft Publication, Technical University of Darmstadt and GIZ, 2012.

8. OECD, Triangular Cooperation and Aid Effectiveness. Can triangular co-operation make aid more effective? — 2009. — URL: <http://www.oecd.org/dac/46387212.pdf>

References:

1. Special Unit for South, Triangular Cooperation: How Triangular Cooperation Works. Online Handbook on South-South Cooperation, UNDP, available at: http://handbook.southsouthconference.org/index.php?option=com_content&view=article&id=59&Itemid=120 (Accessed 2 May 2017).

2. CUTS (2005), Trilateral Development Cooperation: An Emerging Trend, CUTS Briefing Paper no 1.

3. Kumar, N. (2008), South-South and Triangular Cooperation in Asia-Pacific: Towards a New Paradigm in Development Cooperation // Keynote address at the Asia-Pacific Development Co-operation Forum: Regional Workshop on Trends and Progress in Triangular and South-South Co—operation, Bangkok, 21—22 October 2008.

4. OECD (2005), Paris Declaration on Aid Effectiveness, available at: www.oecd.org/dataoecd/11/41/34428351.pdf (Accessed 22 April 2017).

5. OECD (2009), Aid Effectiveness: A Progress Report on Implementing the Paris Declaration, OECD Better Aid Series.

6. Birdsall, N. (2014), The Quality of Official Development Assistance (QuODA): Third Edition. — Center for Global Development, available at: <https://www.cgdev.org/publication/quality-official-development-assistance-quoda-third-edition-0> (Accessed 18 Mart 2017).

7. Li, X. (2012), Nine Challenges from Triangular Co-operation, Triangular Co-operation — A Guideline for Working in Practice, Draft Publication, Technical University of Darmstadt and GIZ.

8. OECD (2009), Triangular Cooperation and Aid Effectiveness. Can triangular co-operation make aid more effective? Available at: <http://www.oecd.org/dac/46387212.pdf> (Accessed 8 April 2017).

Стаття надійшла до редакції 10.08.2017 р.